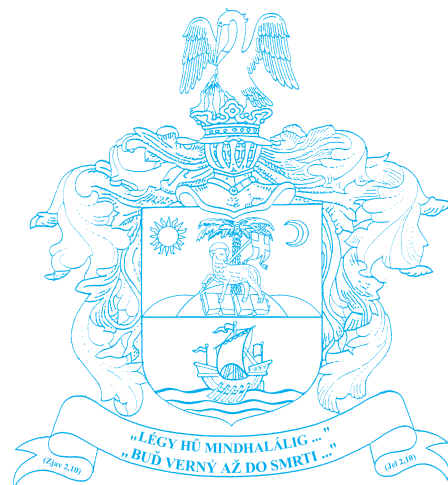

KÁLVINISTA SZEMLE

A SZLOVÁKIAI REFORMÁTUS KERESZTYÉN EGYHÁZ
HIVATALOS LAPJA

LXXX. évfolyam

1. szám

Komárom, 2009. január

Ára 35 cent

JÁRJUNK VILÁGOSSÁGBAN!

Az esztendő elején vegyes érzések kerítenek hatalmukba mindannyiunkat. Egyrészt érezzük, hogy új lehetőséget kaptunk, mivel Isten egy új polgári esztendővel toldotta meg életünket. Ilyenkor sokan tervezik, hogy változtatnak az életükön. Másrészt sokakat a félelem kerít hatalmába, hogy mit hoz ez az új év. Szeretnénk, ha a 285. dicséret ajkunkon felhangzó fohásza valósággá lenne: „Uram, a te lelked ereje / Vélünk ily jót tégyen, / Hogy jó kedvednek esztendeje / Ez az új is légyen”.

Ezt várjuk személyes életünkben, de ugyanúgy egyházunk és népünk életében is. Ez a váradalom most annál is inkább előtérbe kerül, mivel egyházmegyeink és egyházunk élén megújult a vezetőség. Mindannyiunknak szükségünk van a megerősítésre, a tiszta látásra s a bizonyosságra, hogy jó úton vagyunk és terveink, elképzeléseink megvalósításához jó utat választunk.

Ennek az esztendőnek a vezérigéje, amely a Bibliaolvasó vezérfonal címlapján olvasható, bátorítás kíván lenni mindannyiunk számára: „Az Ige volt az igazi világosság, amely megvilágosít minden embert: ő jött el a világba” (Jn 1,9).

Jézus azt mondta: „Én vagyok a világ világossága: aki engem követ, nem jár sötétségben, hanem övé lesz az élet világossága” (Jn 8,12). Ha élni akarunk, ebben a világosságban kell járnunk. Ez a világosság minden emberre ragyog, tekintet nélkül nemzetiségre, fajra vagy arcszínre. Ebben a világosságban felragyog Isten igazsága, de lelepleződik a mi jellemünk is. János az első levelében megdöbbenő kijelentéssel rántja le a leplet a képmutató életről, amikor ezt írja: „Ha azt mondjuk, hogy közösségünk van vele, és a sötétségben járunk, akkor hazudunk, és nem cselekszük az igazságot” (1Jn 1,6).

Mivel a 2009-es esztendő folyamán Kálvin Jánosra emlékezünk, aki Isten Igéjét komolyan véve az egyén és a közösség életét megújította, számunkra sem marad más út, mint megvizsgálni magunkat: Isten dicsőségére élő emberek és egyház vagyunk-e? S amikor ezt a kérdést feltesszük, természetesen vizsgáljuk életünk minden területén azt, hogy milyen teret engedünk mi Isten világosságának. Vajon érvé-

nyes-e reánk Kálvin János jelmondata: Soli Deo gloria – Egyedül Istené a dicsőség?

Mérlegre kerül tehát a mindennapokban a mi keresztyén-ségünk, amikor nem a világosság útján járunk és nem a Lélek gyümölcseivel próbálunk meg élni, hanem a sötétség cselekedetei által próbálunk érvényesülni. Ilyen módon sok sebet ejtünk egymáson, és romlást okozunk.

Mindez persze nem csupán a személyes életünket jellemzi. Az elmúlt esztendő egyes társadalmi és politikai eseményei is tükörképei annak, hogy milyen távol vagyunk a krisztusi értékektől. Elszomorító, amikor egyik nép a másik életterét akarja csökkenteni s Isten teremtett világa a benne

élők színességével nem jelent mást, csupán felvonulási területet egyéni érdekeink érvényesítésére, amiért képesek vagyunk egymás értékeinek semmibevételére és a másik nép életének megkeserítésére is. Bizony, nem becsüljük eléggé egymást! A másik ember nem igazán érték számunkra, hanem: ellenfél, sőt ellenség.

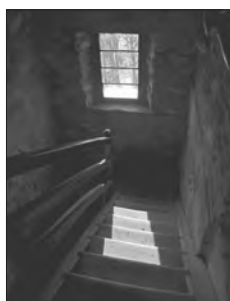
Ha a sötétségben járás és a sötétség cselekedeteinek alkalmazása és szó nélküli elfogadása ily módon jellemzőjévé válik közösségi és társadal-

mi életünknek, akkor nagyon komolyan el kell gondolkodnunk: életet akarunk vagy halált? Isten mindkettőt elénk adta, és mi választhatunk.

Az új esztendő minden napja lehetőséget ad a döntésre: személyes problémáinkat, egyházunkat, nemzeti közösségünket illető kérdéseinket az Ige fényébe állítjuk-e és úgy keresünk azokra megoldást, vagy marad minden a régiben, és mi továbbra is elkeseredett harcot fogunk folytatni a megmaradásért és az életért?

Ez új esztendőben erősítsen minket az Ige, amely eljött a világba. Nem vagyunk egyedül, hiszen Isten teremtet, történelmet formáló, gyógyító ereje és hatalma velünk van, ezért bátran reménykedhetünk abban, hogy az Ige világosságába állított életünkkel úgy szolgálhatunk, hogy ez a világosság egyre jobban fénylik majd, és a sötétség eloszlik. Isten adjon ehhez lehetőséget, erőt, odaszánt életet és békés új esztendőt!

Fazekas László

A KEGYELEM

*Te soha többé nem leszel nyugodt,
és nem lesz tiéd a nyárspolgári béke,
mert beléd hullott az Isten vetése,
és azt kitépni nem lehet – vagy nem mered –
mert érzed, hogy éned jobbik része.
Azt megteheted, hogy sohasem kapárod,
hogy nem öntöződ, hogy szinte gyűlölöd –
de Harmat is van!
És néha akaratlan meglep, és elindul benned
egy gondolat..., egy meglátás...,
egy szó, egy – semmi,
és amit már kezdtél elfeledni,
vagy letagadni,
megint duzzad, újra él.
A gyökér, a mag, beléd fonódik és szárrá fakad,
és vakmerő kalandra bátorít:
kilépni önmagadból, az átlagosból –,
komolyan venni azt, amit hiszel.
Tulajdonképpen miért nem kezdted el?*

Az ÚR színe előtt

Uram, győzd le teljesen és űzd ki a bűnt, amely gyakran hatalmába kerít bennünket. Zabolázd meg a nem szent hajlamokat. Nyomd el a nem megengedett gondolatokat. Fegyelmezd meg értelmünket is. Vezesd lelkünket. Igazgasd nyelvünket. Hajtsd akaratunkat és lelkünk tiszteletét magadhoz, igázd le egész belső emberünket, hogy szívünkben benned való hitet tudj ébreszteni. Tüntesd el valamennyi istenkénket és összes földi dolgainkat, melyek túlságosan kedvesek számunkra, hogy egyedül Te uralkodhass bennünk a Te kegyelmed teljességével és örömteli jelenléteddel, amíg el nem jön az az idő, hogy a dicsőségben mi is veled fogunk uralkodni. **Ámen.**

Richard S. Brooke

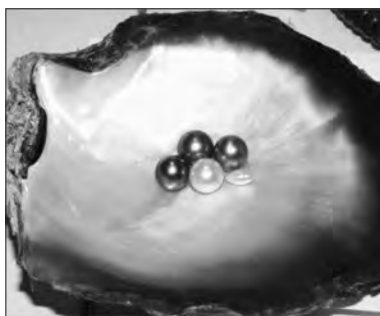
Az elrejtett kincsről és az igazgyöngyről

Jézus további két rövid példázatának (Mt 13,44–46) közös a gondolata és szándéka. Különböző képekkel – kincs és igazgyöngy – fejezik ki az Isten országa számmal kifejezhetetlen értékét, amiről egyelőre nem tud mindenki, még nem mindenki „fedezte fel”.

A kincs, amelyről a példázatban szó van, el van ásva, el van rejtve a szántóföldben. Abban a korban, amelybe minket ez a példázat elvezet, nem voltak modern trezorok és bankok, ahova ma rakjuk a pénzünket, hanem a kincset tulajdonosa beletette valami edénybe és elásta a földbe olyan helyen, amit csak ő ismert. Megesett, hogy a tulajdonos hirtelen meghalt, és a kincs a földben maradt, a megjelöletlen helyen, miközben a föld gazdát cserélt. Az ember, aki a szántóföldet művelte, valószínűleg teljesen véletlenül akadt rá a kincstre. De nem vehette addig birtokba, amíg nem birtokolja a szántót. Ezért a kincset elrejt, és a felfedezése miatti örömeben elad mindent, amije van, hogy megvehesse a földet és így a kincs tulajdonosává lehessen.

Ez a kép teljességgel érthető, mégis hozzá kell fűzni néhány megjegyzést. Az Isten országa és főleg annak királya, a Jézus Krisztus a számmal kifejezhetetlen és semmivel össze nem hasonlítható értékű kincs, de ez a kincs egyelőre rejtve van: sokan körötte forognak, de még nem ismerik az értékét. Ezt a kincset fel kell fedezni. A szántóföld, ahol a kincs el van

rejtve, egyrészt lehet a Szentírás, másrészt az Isten országáról szóló evangéliumot hirdető egyház is. A kincset nem lehet megtalálni anélkül, hogy ne dolgoznánk a „szántóföldön”, hogy majd utána birtokolhassuk. (Nem az egyház, de nem is az Írás betűje maga a kincs – lehet őket birtokolni, miközben nem fedezzük fel a kincset –, de olyan „szántóföld” mindkettő, ahol a kincssel lehet találkozni és fel lehet fedezni.) Ha az ember „felfedezi”, utána már tudja, hogy valami rendkívül értéke-

set talált és hogy érdemes mindentől megszabadulnia, amije van, csak hogy megszerezze és ne veszítse el az Isten országa kincsét.

Hasonló üzenete van a másik példázatnak is, amelyik az igazgyöngyről szól. A gyöngyök mindmáig valami nagyon értékeset jelentenek. Abban a korban pedig még inkább azt jelentettek, hiszen nem létezett műgyöngygyártás. Az igazgyöngyökhöz nagyon nehezen lehetett hozzájutni. A gyöngyhalászoknak egészen a

tenger fenekére kellett lemerülniük, hogy eljussanak a kagylókhoz és kihozhassák őket a partra. A gyöngyök nagyon drágák voltak, és csak nagyon vagyonos ember vásárolhatta meg őket. A példázat egy kereskedőről szól, aki kiismerte magát a területen és szakemberként fel tudta becsülni őket.

Egy napon a példázatbeli kereskedő rátalált a legdrágább gyöngyre: tudja, hogy szebb és drágább nem létezik. Meg akarja szerezni. Az ára magas, de ő nem habozik, eladja a többi gyöngyét, hogy azt az egyedülit, a legértékesebbet megszerezze. Az ember a földön értékes dolgokra vágyik. Akár nagyon értékes dolgok is lehetnek azok (műveltség, egészség, siker...), amik önmagukban nem rosszak, de ideiglenesek és mulandók, és nem lehet őket összehasonlítani azzal, amit számunkra elkészített és elhozott az Úr Jézus. Amikor találkozzunk vele, vagy amikor Ő maga talál ránk, és felfedezzük az ő szeretetét, a megváltást és az örök életet, csak azután fedezzük fel annak az értékét, amit Ő hoz, és leszünk csak képesek és hajlandók mindent feladni, ami meggátolna minket abban, hogy megszerezzük.

És hogyan állunk ezzel mi? Ki számunkra az Úr Jézus, és mekkora értéke van értékrendünkben az Isten országának? Keressük-e – tanácsa szerint – előbb az Isten országát és az ő igazságát, abban a hitben, hogy minden további megadatik nekünk? Hiszen mit használ az embernek, ha az egész világot is megnyerné, de elveszítené az életet?

Ján Janovčík

A Szlovákiai és a Magyarországi Egyházak Ökumenikus Tanácsainak Elnökségei 2008. december 16-án adventi hittal, reménységgel és várakozással találkoztak Révkomáromban, ahol az alábbi közös nyilatkozatot tették.

Mint országaink evangéliumi hitben osztozó, felelős polgárai a két nemzet megbékéléséért imádkozunk. Ennek az imádságos találkozásnak szomorú aktualitást ad, hogy a két nép kapcsolata az utóbbi időben feszültté vált, sok esetben elmérgesedett. Szomorúan vesszük tudomásul, hogy a miniszterelnöki és államfői találkozók nem hoztak javulást sem a magyar és szlovák politikusok, sem pedig a két nemzet-hez tartozó polgárok kapcsolatában.

Mint a szlovákiai és a magyarországi egyházak ökumenikus testületeinek képviselői jó lelkiismerettel kijelentjük, hogy mindkét ország Krisztus-hívői békességben, megértésben és szeretetben kívánnak élni. Ezzel a lelkiüettel tudják karácsonykor a Krisztusban alászálló isteni kegyelmet fogadni és arról így tudnak hitelesen bizonyosságot tenni a maguk anyanyelvén. Közös meglátásunk, hogy minden lehetséges eszközzel kötelességünk előmozdítani országainkban és országaink között a személyes megbékélést és a kölcsönös kiengesztelődést.

Hisszük, hogy az emberi kapcsolatokban meglevő bizalmatlanságot a múlt ke-

Ökumenikus tanácsi közös nyilatkozat

serű tapasztalatai is táplálják. Ebből a bizalmatlanságból a tények pontos ismeretén keresztül vezet az út az őszinte bűnbánathoz, megbocsátáshoz és az egymással való megengesztelődéshez. Ezért elengedhetetlen, hogy a közös világi és egy-

sen nehezedik ránk, nem kívánjuk tovább hordozni.

Azért imádkozunk és azért fáradozunk, hogy a két nemzet felelős vezetői üljenek tárgyalóasztalhoz és teljes nyitottsággal, őszinte elhatározással munkálják a szlovák és magyar nép hatékony, eredményes és békés jövődjét. Ebbe az imádságba és tevőleges igyekezetbe szeretettel meghívunk minden keresztyént és minden felelősen gondolkodó jóakarátú embertársunkat. „Az igazságosság felmagasztalja a népet, a bűn pedig gyalázatukra van a nemzeteknek” (Péld 14,34).

Adventi várakozásunk és karácsonyi örömünk legyen azzal teljes, hogy nemzeteink – a Kárpát-medence és a világ népeivel együtt – egy szívvel dicsőítik a Szentháromság Istent, aki ma is elhozza nekünk a békességet és a jóakaratot.

A Szlovákiai Egyházak Ökumenikus Tanácsa nevében:

Ján Semjan
elnök

Ladislav Krpala
főtitkár

A Magyarországi Egyházak Ökumenikus Tanácsa nevében:

D. Szebik Imre
elnök

Dr. Bóna Zoltán
főtitkár

A közös nyilatkozat kimunkálói és aláírói

háztörténelmi tudományos testületek munkájukat nagyobb hatékonysággal végezve szolgálják a két nép javát. Munkájukban rögzítést nyerhetnek a tények körüli konszenzusok, de az értelmezések különbözősége is. Az egyházi, ökumenikus közösségek pedig őszinte önvizsgálattal és bűnbánattal szolgálják a megbékélést. Méltatlan közös múltunkhoz és történelmi szomszédságunkhoz az egymás ellen hangolás, sőt olykor uszítás fájdalmas jelensége és az ellenséges indulatok ébresztése. A múlt terhét, amely újra és újra élete-

kierőmmel és a páciens lelkierejével egyetemben.

Sajnos ezzel a példaértékű emberrel az utaink szétváltak. Én két év után otthagytam az orvosi egyetemet, Farkas doktor pedig Rozsnyóról a kassai vasutaskórházba került, s most már nincs az élők sorában. Azt sem tudom, ki mindenkivel osztotta még meg ezeket az életbölcseket, éppen ezért figyelmébe ajánlom a ma tevékenykedő orvosoknak, az egészségügyi szférában dolgozóknak, de a pácienseknek is: Olvassátok a Bibliát, mert boldogok, akik olvassák azt!

Bevezető mondatomban Lukács evangélistát említettem. Zárszóként az ő ajánlását idézném: „Mivelhogy sokan kezdték rendszerint megírni azoknak a dolgoknak az elbeszélését, amelyek minálunk beteljesedtek, Amint nekünk előnkbe adták, akik kezdettől fogva szemtanúi és szolgálói voltak az igének: Tetszék énnékem is, ki eleitől fogva mindenneknek szorgalmasan végére jártam, hogy azokról rendszert írjak néked, jó Theofilus, Hogy megtudhasd azoknak a dolgoknak bizonyosságát, amelyekre tanítottattál” (Lk 1,1-4).

Bokros Gyula

Test és lélek

Lukács evangélista civil foglalkozása orvos volt, bár bizonyos foglalkozások esetében inkább hivatásról beszélünk. Ha egy orvos úgy áll a munkájához, vagyis a pácienséhez mint Isten teremtményéhez, akkor duplán beszélhetünk elhivatottságról.

Én személyesen ismertem egy ilyen orvost. 1965-ben sebész főorvosi posztot töltött be a rozsnyói kórházban, ahol én gyakorló medikusként szolgáltam a sebészeti osztályon. (Személyzetétől a Johnny becenevet kaptam, mivelhogy egy néger orvos is olyan fekete göndör haját örökölt, mint én.)

Az említett sebész főorvosnak Farkas volt a családneve, és a szocializmus éveiben sem tagadta meg vallását, sőt nyíltan kiállt mellette. És hogy mégis megmaradhatott a posztján, azt a kiváló szakmai tudásának és az emberekhez való egyedülállóan jó viszonyának köszönhetette.

A Bibliához való ragaszkodásomat egy beszélgetésünk alkalmával valamilyen rejtélyes módon kiérezte, és egy szabad

percében – amiből nagyon kevés volt neki, mert szívvel-lélekkel s teljes testi erőbedobással végezte munkáját – bevezetett az orvosi szobájába. (Egy kis kápolna mellett volt, ami akkoriban a halottak patológiára szállítás előtti „üdvhelyéül” szolgált.)

Ezt mondta: Johnny, ide csak hívó embereket szoktam meghívni. Te gondolom azok közé tartozol, s remélem, az orvosi egyetem elvégzése után újra itt üdvözölhetlek körünkben. A sejtelmes félhomályban beavatott egy orvosi bölcsességbe. Leült egy kis asztalhoz, amin egy anatómiai atlasz és egy Biblia volt kinyitva. Mutatóujjával megérintette először az atlaszt e szavak kíséretében: ez az emberi testről ad képet, majd rátette a jobb kezét a Bibliára, és szemét becsukva szinte rebegeve sutogta: ez a könyvek könyve, az emberi léleknek a kalauza – az első a másik nélkül üres bűvárharang. Majd így folytatta: én mint tapasztalt sebészorvos a legjobb tudásom szerint megoperálok a testet, de a többit a Jóisten végzi az én lel-

1928-at írtak, amikor én, Szó-
ják Erzsí megszülettem. Abban
az időben határozta el Bácsy
Gyula tiszteletes úr, hogy Mun-
kácson árvaházat épít. Ennek ér-
dekében hozzáfogott pénzt gyűj-
teni, egyházakat látogatott, hogy
valóra váltsa régi álmát. Így ju-
tott el Gömörbe, ahol megismer-
kedett Laszkáryné Tornallyay
Margit földbirtokos asszonnyal,
akivel mindjárt egységre jutot-
tak. Így lett Bácsy Gyula Beretke
lelkipásztora.

Tornallyay Margit asszony fel-
ajánlotta üresen álló kastélyát az
árvaház részére. Százezer koro-
nával alapozta meg, hogy létre-
jöjjön, és még ehhez jött a göm-
ri egyházmegye ötvenezer koro-
nás adománya is. Továbbá fel-
ajánlotta, hogy adja az egész évi
tüzelőt az erdeiből, a malmában
őröltetett tíz mázsa búzájának a
lisztjét, és két hízódisznóval is
segítette évente az árvaház gaz-
dálkodását. Minden este felfor-
raltatott reggelire huszonöt liter
tejet. Négy asszonyt fizetett a
mosásért, gondozónőt, aki a gye-
rekeket gondozta; szakácsnőt,
aki főzött, kenyeret sütött. Favá-
gót tartott. Juhai voltak, és min-
den hónap elején küldött több
kiló sajtot a gyerekeknek; uzson-
nára zsendicét, amit a gyerekek
igen szerettek.

Felvezettette a vizet a nagy
dombra, ahol az árvaház állt,
ami nem kevés pénzébe került.
(Robbantani kellett a nagy köve-
ket, mert másképpen nem lehe-
tett vezetni a vizet.) Két embert
fogadott cipőket javítani, a susz-
terájt is Tornallyay Margit asz-
szony fizette. Négy asszony szal-
mazsákokat, dunnácskákat varrt,
hogy a gyerekeknek legyen mivel
takarózniuk, és a fejük alá pár-
nákat, huzatokat varrtak. Sok
libája volt Margit asszonynak,
Gömörön két asszonyt tartott,
akik etették őket és vigyáztak a
libák legelésére. Amikor meg-
nyúzták a libákat, abból volt a
takaró, és ami nem fogyott el,
azt eladták, és ruhákat vettek az
árán a gyerekeknek. Az árvaház
nagyon jó kezekben volt. Tornal-
lyay Zoltán (Margit asszony test-
vére) az egyházmegye főgondno-

JÓ KEZEKBE VOLT AZ ÁRVAHÁZ

L. Tornallyay Margit nagylelkűségéről

ka volt a vezetője, az igazgató pe-
dig Gérecz Lajos volt, aki szívén
viselte az árva gyerekek ügyes-
bajos dolgait.

Hoztak az árvaházba egy na-
gyon aranyos kislányt, Végh Ma-

rikának hívták. Már akkor elha-
tározta Gérecz tanító úr, hogy sa-
ját pénzen kitaníttatja Marikát,
majd feleségül veszi. Így is tör-
tént. Amikor húszéves lett Mari-

Az épület 1996-ban. (A. Kis Béla felvételei)

ka és az iskolával végzett, a taní-
tó úr megkérte a kezét, és Mari-
ka igent mondott. Így lett Végh
Marikából Gérecz Lajosné. A
boldog házasságból két kislány
született: az egyik Erzsike, a má-
sik Gyöngyike lett. A család sza-
porodott, kicsi lett a tanítólakás.
A tanító úr Tornalján vett házat,
oda mentek lakni. Közben az ár-
vaház is fellendült, de Laszkáry
úr meghalt. (Laszkáry úr nevét
egy L betű jelezte a felesége ne-
vében: L. Tornallyay Margit.)
1935-ben Bácsy Gyula tiszte-
letes úr is befejezte Beretkén a
munkáját. Szívében mély gyász-
szal, mert a kisfiuk tragikusan
meghalt, elköltözött Beretkéről,
visszament Kárpátaljára, Mun-
kácsra, ott folytatta munkáját.
1936-ban Borza Zoltán tisztele-

tes urat választotta meg az egy-
házközség lelkipásztornak.

Jött a háború, Beretkét meg-
szállták a szovjetek, és több lö-
vést kapott a templom, a parókia
is lakhatatlanná vált. Az árvahá-
zi gyerekeket kiadták kéthónapi
szabadságra falvakra házakhoz.
Így kerültem én Balogiványiba
Molnár Árpád tiszteletes úrék-
hoz, ahol a kis Mártuskának
négy éven keresztül igen jó ba-
rátnője voltam. Édesanyját Fejes
Margitnak hívták.

Tizennégy évesen az árvaházat
ott kellett hagyni, mert csak ad-
dig lehettünk ott. Én másik két
gyerekekkel Pelsőre mentem gya-
log, mert már a vonatok sem jár-
tak. Ők ott maradtak, mert meg-
találták azokat, akikhez mentek,
úgyhogy innen egyedül mentem
tovább. Sokat sírtam, hogy mi-
lyen jó azoknak, akiknek van ki-
hez menni. Így sírva jutottam el
Berzétére. Úgy tudtam, hogy ott
lagnak a nagymamámék és a
testvérem, Józsiika. Meg is talál-
tam őket, bekopogtattam hozzá-
juk, és sírva borultunk egymás
nyakába. Végre megtaláltam én
is azokat, akikhez tartoztam.

L. Tornallyay Margittal csú-
nyán elbántak a háború után:
mindenéből kiforgatták, a házat
és amiye volt, elvették, s nem ad-
ták vissza. Jószívű családoknál
talált menedéket, 1957-ben halt

Sírjele a beretkei temetőben

meg. Akik még élünk az akkori
megsegítettek közül, hálásan kö-
szönjük L. Tornallyay Margit jó-
ságát!

Rencsok Béláné

Te vagy az az ember!

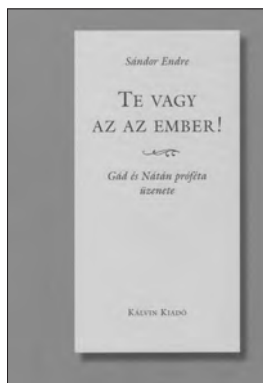
Sándor Endre vámosújfalui lelképásztor újabb kis könyvecskéje újabb két bibliai alakról szól, mégpedig Gád és Nátán prófétáról. A *Gád és Nátán próféta üzenete* alcímet viselő kötet olyan emberekről íródott, akik a háttérben állnak, mégis befolyással bírnak, hiszen Isten üzenetét közvetítik a királynak.

A prófétai szerepkör sosem volt kimondottan hálás, még ha közösségi ügyekről volt is szó.

Hát még akkor, ha vezető embert kell azzal szembesíteni, hogy nem jó, amit tett vagy tesz; hisz még az egyszerű ember se szívesen szembesül azzal, hogy nem jár jó úton. Hát még egy vezetői öntudattal „megáldott” személy!

„Tanuljuk meg, hogy mindannyiunknak szükségünk van Istenre figyelő tanácsadókra, de csak akkor ér el eredményt a legjobb tanács is, ha engedelmes, bűnbánó szívre talál, mint Dávid király esetében” – fogalmaz az előszóban a szerző. És tulajdonképpen ez lehet ezen kis könyv mondanivalójának a summázata is.

(Kálvin Kiadó, Budapest 2008)

Híd – Evangélikus magazin

Gazdag tartalommal jelentkezett a Híd című evangélikus magazin 2008. évi 4. száma, amelynek fókuszában a Biblia áll. Egy körinterjúban többen arról vallanak benne, mit jelent az életükben a Biblia. Csakó Gábor írása a Szentírás humoráról szól. Érdekes a Bibliában fellelhető erőszakról szóló összeállítás, amely teológusok idevágó gondolataiból ad válogatást. Kevéházi László nyugdíjas lelki-

pásztor az Újszövetség első magyar fordításának jelentőségéről és a fordítóról, Sylvester Jánosról ír. Ezenkívül a magyar nyelvű bibliafordításoknak is szenteltek egy rövid cikket. Az Újszövetség hitelessége a témája egy másik írásnak, amelynek Életnek beszéde a címe.

Egy előadása kivonatával köszönti a lap a hetvenéves Balczó Andrást, a küldetéses embert. Kubik Anna színművész az Isten – haza – család fogalomhármáról vall. Az üldözött kínai keresztyének helyzetét is megismerhetjük a lapszámból, amely az említettekén kívül még sok érdekes írást, hírt és számadatot közöl.

Tíz éve jelenik meg a Fórum Szemle

Jubileumi, tizedik évfolyamát is maga mögött tudhatja már a Fórum Társadalomtudományi Szemle, amely a somorjai Fórum Kisebbségkutató Intézet kiadásában jelenik meg.

Az igényes, a szlovákiai magyar tudományosság számára publikálási lehetőséget teremtő folyóirat tavalyi 4. száma a komáromi Selye János Egyetemre fókuszál. A benne közölt tanulmányok (egy kivételével) az egyetem főállású oktatói kutatómunkájának a gyümölcse. Az Albert Sándor rektorral és Jakab István nyelvész-szel készített interjú is idevág. Emellett közli a folyóirat azon professzorok, docensek, adjunktusok és tanársegédek névjegyzékét, akik a 2008/2009-es akadémiai évben az SJE-n oktatnak.

A tanulmányok közül kiemeljük a Református Teológiai Kar oktatóinak a cikkei. **Görözdí Zsolt** *A protestáns egyházrendek problematikája a reformáció egyházaiban a 16. században* című tanulmányában az egyfajta egyházalkotmányként funkcionált lutheránus és kálvinista egyházrendekkel foglalkozik. **Karasszon István** Sára, Hágár, Rebeka, Ráhel és Lea, Támár, illetve Potifárné karaktertípusát elemzi a *Nőalakok az ósátyákról szóló elbeszélésekben* című előadásában.

Cs. Molnár János *A vallási interferenciák moszlim értelmezése. Van-e értelme*

vallási interferenciákról beszélni moszlim közegben? című tanulmányának summázata az, hogy „vallási interferenciákról beszélni moszlim közegben is van értelme – csak megvalósítása nehéz.” **Bándy György Káin és Ábel. Egy mítosz interpretálása** című dolgozatában a fivérek

történetének aktualizálása során általános érvényű következtetéseket von le a mai kor embere számára is.

Az oldal anyagát írta: A. Kis Béla

Feladvány

Hol van a Fórum Kisebbségkutató Intézet székhelye?

Kérjük, hogy megfejtésüket legkésőbb **február 15-ig** nyílt levelezőlapra, képeslapra vagy e-mailen juttassák el a **Kálvinista Szemle** szerkesztőségének címére (**930 10 Dolný Štál 386**). A helyes választ beküldők közt ajándék könyveket sorsolunk ki.

A novemberi számban feltett kérdésre azok válaszoltak helyesen, akik szerint Tisza István a második világháború idején nem viselt semmilyen politikai tisztséget (hisz az első végén megölték).

Azon kedves olvasóink közül, akik helyes megfejtést küldtek be, hárman részesülnek – a Lilium Aurum Kiadó jóvoltából – könyvjutalomban. **Özv. Petőcz Kálmánné** (Komárom) Cselényi László *Égtájakat keresve* című olvasónaplóját, **Szanyi István** (Rozsnyó) Liska József *Termékeny homályban* című napló-jegyzeteit, **Varga Klára** (Komaróc) pedig Csáky Károly *Irodalmi kapcsolatok III.* című tanulmánykötetét kapja.

Nyereményükhöz gratulálunk, postán küldjük el.

A szerkesztőség

Reméljük, a 2009-es év nemcsak arról lesz emlékezetes, hogy megelőzi a kerek, 2010-es évet, hanem mert többek közt az ismert reformátor, Jean Calvin születése 500. évfordulójára emlékezhetünk. Az egyházi zene és ének szempontjából is fontos Kálvin személye.

Az 1542-ben megjelent istentiszteleti rendtartásában Kálvin arra utasít, hogy a közös lelki összejöveteleken három fő dolog határozza meg az istentiszteletet: Isten hirdetett ígéje, közös nyilvános imádságok és a sákramentumok kiszolgáltatása. Ami a közös nyilvános imádságot illeti, ennek két fajtáját gyakorolhatjuk: a szóban elmondott imádságot vagy az énekelt imádságot. Az éneklésre kizárólag a zsoltárszövegeket tartja alkalmasnak: „...mert nem találunk jobb és megfelelőbb énekeket, mint a Dávid zsoltárait, melyeket a Szentlélek adott és költött. Így ha ezeket énekeljük, bizonyosak lehetünk abban, hogy e szavakat Isten helyezi szánkra, mintha csak Ő maga énekelne bennünk, hogy az ő dicsőségét magasztaljuk” (az 1542–43-ban kiadott zsoltárok részkiadásának előszavából).

Kálvin az éneklést Isten kegyelmi ajándékának tulajdonítja, amit a gyülekezet a templomi alkalmakon kizárólag orgonakíséret nélkül, egy szólamban gyakorolhatott. Mégis hangsúlyozni kell, hogy Kálvin nincs ellene a magasabb fokú zenei művészetnek, a többszólamúságnak vagy hangszerjátéknak, de ezeket elsősorban a közös házi alkalmakra ajánlja.

Kálvin számára fontos volt, hogy a gyülekezet a saját anyanyelvén énekeljen. Megbízásából 1538 és 1562 között először a francia udvari zenész, Clément Marot, később Théodore de Bèze szedte francia nyelven versbe mind a százötven bibliai zsoltár szövegét. (A fordításnál és a versbe szedésnél megpróbáltak teljes mértékben ragaszkodni az eredeti héber szöveghez.)

Arról, hogy a zsoltárdallamok hogyan keletkeztek, mi szolgált forrásul, csak nagyon keveset tudunk. Egyes dallamok már egy meglevő dallamból származnak, ilyen pl. a 42. zsoltár is, mely eredetileg egy vadászdal lehetett. A 138. zsoltár is egy „une pastorelle

Kálvin és a gyülekezeti ének

gentile” kezdetű pásztordal volt. A dallamok keletkezése főként a Strasbourgban működött Matthäus Greiter kántor munkásságához vezethető vissza. A genfi kántorok közül a két közismert (Guillaume Franc és Loys Bourgeois) és egy kevésbé közismert (Pierre Maitre) szereztek saját dallamot (egy egységes kritérium alapján).

Dallamaik mégsem könnyűek, eléggé változatosak és igényesek. A gregorián forrást szinte teljes mértékben ki lehet zárni, csupán elenyésző számú zsoltárban figyelhető meg a gregorián jellemvonás (pl. a 80., a 129., a 141. zsoltár). A genfi zsoltárok vagy más néven hugenotta zsoltárok dallamaira szinte kivétel nélkül jellemző, hogy a hangterjedelmük íve (a mély és magas hangok) az ember természetes hangterjedelméhez igazodik. Nagyobb és ne-

lésbe. A tanulást még jobban egyszerűsíti, hogy a dallam hangjegyei kétfélekottaértékben íródtak. (A mai modern kottázásban ez a fél és a negyed hangoknak felel meg.)

Kálvin 1549-től szinte vasárnapról vasárnapra a zsoltárokról prédikál. 1557-ben kommentárokat is ír a zsoltárokhoz, mégpedig az egykori teológiai előadásai átdolgozásaként. Az 50-es évek elején több vita és szembenállás nehezíti Kálvin és az akkori genfi vezetés kapcsolatát. Ebben a nehéz időszakban éppen a zsoltárokból fedezi fel saját harcainak aktualitását, így merít maga is vigaszt és erőt belőlük. Kálvin felfedezi a zsoltárról szenvedésében Krisztus szenvedését. Egyfajta tükörnek nevezi a zsoltárokat, amely önvizsgálatra tanít bennünket és Isten dicsőítéséhez, hálaadáshoz és Isten imádásához vezet. A zsoltárokból sok személyes dolgot fedez fel, ezért ha magyarázatait olvassuk a zsoltárokról, jobban megismerhetjük Kálvint magát is.

A genfi zsoltárok német nyelvterületen is közkedvelté váltak, miután 1573-ban Ambrosius Lobwasser lefordítja őket német nyelvre. Az 1793-ban Matthias Jorissen által lefordított szövegeket máig is éneklük német testvéreink.

Mára már minden református – bárhol is él, bármilyen nyelven is beszél – saját anyanyelvén kezében tarthatja a genfi zsoltárokat. Ez egy fontos összekötő kapocs. Bátran mondhatjuk, hogy a zsoltárok a református liturgia fontos elemét, énekeink törzsanyagát képezik. Kár lenne, ha a zsoltárok csak az énekeskönyvünkben és nem a szívünkben kapnának helyet. Minden olyan kezdeményezés, mely a zsoltárokat szeretné háttérbe szorítani, téves és csak egyszerű tudatlanságból és emberi kényelemből ered! Ezért vegyük kézbe, ismerjük meg őket és általuk önmagunkat, Kálvint, de legfőképpen a mi Urunkat!

Süll Kinga

hezebb ugrást nem találunk bennük. Ha időnként mégis idegenkedünk egy-egy hangköztől, azt elsősorban azzal magyarázhatjuk, hogy a mi fülünk manapság más zenéhez szokott.

A genfi zsoltárokra jellemző továbbá, hogy szövegük és dallamuk együttesen nagyon természetesen cseng. Mindebből arra következtethetünk, hogy az énekek elsődleges célja az volt, hogy a gyülekezet minden tagja bekapcsolódhasson a gyülekezeti ének-

Egy kedves énekünk sorai jutnak eszembe, miközben a Dániában eltöltött napjaimra gondolok vissza. „Csak nézlek boldog szívvel, és nem győzlek nézni Téged...” Mert az Úr Jézust minden helyzetben, szüntelen láthattam és most is láthatom magam mellett. Bár „szóm és erőm mind oly kevés, hogy elmondhassa” mindazt a sok-sok átélt csodát, mégis meg kell tennem, hogy így is Őt dicsőíthessem és hálát adhassak.

Az Úr úgy gondolta, hogy a dán fővárosba, Koppenhágába küld öt hónapra, hogy a növénytermesztés mesterségét idegen „földeken” is tanulhassam. A kezdeti lelkesedésem kételkedéssé, majd félelemmé alakult az indulást megelőzően. Feleltként egy határozott és biztos kéz onnan fentről pecsétet nyomott útlevelembe egy igével: „Ne félj, mert nem vallasz szégyent” (Ézs 54,4a). Így megbizonyosodva és az ígéretet nem feledve messze repültem az otthoni fészekből.

A város szélén egy kis kertes házikóban, Lise néninél bérelhettem egy szobát fürdőszobával és konyhával. Megkezdtem napjaimat új szálláson, új iskolában, új környezetben, új emberek között. Ami új, az mind szép és érdekes, de ismeretlen és hideg is. Őszintén szólva nagyon magányosnak éreztem magam, és úgy tűnt, hogy túl sok lesz ez nekem. Igen, egyedül túl sok lehetett volna. De az Úr Jézus a legközelebről, a szívem mélyéről súgta akkor is, hogy ne féljek, mert Ő velem van.

Első leckeaként megtanulhattam, hogy bármilyen messzire utazhatok, Ő ugyanolyan közel van, ugyanolyan fényesen ragyog rám (ránk), és ugyanazokon a csillagokon keresztül figyel szüntelen. Így jártam naponként az utamat az ő elrendelése és terve szerint.

Első ismerőseim egyike Ivo volt, egy afrikai fiú, aki két és fél hónapig az osztálytársam volt. Az első beszélgetéstől kezdve testvérként kezelte. Ezért aztán nem meglepő, hogy pár mondat után Istentől kezdtünk el beszélgetni egy zsúfolásig telt iskolai ebédlőben. Anélkül, hogy tudta volna, hogy én egy báránya vagyok, aki épp egy nyáját keres, már hívott is a gyülekezetébe, mondván, hogy ők ott sokat énekelnek és dicsérik az Urat. Két héttel azután, hogy Dániába érkeztem, így jutottam el a Nemzetközi Városi Baptista Gyülekezetbe.

Felkészületlenül és előzetes elképzelések nélkül léptem be a templom ajtaján, amikor jött a nagy meglepetés. Egy svéd lányon kívül nem láttam más fehér, csak sok-sok fekete testvért. Kiderült, hogy a

Fehéren vagy feketén... Egy dániai tanulmányút megtapasztalásairól

gyülekezet nagy része Ghánából, a többiek pedig Etiópiából, Kamerunból, Nigériából, Sierra Leonéból és más afrikai országokból származnak. Az események úgy hatottak rám, a „nyakasz” kálvinistára, mint ha egy más áramkörbe kapcsolak volna át; minden telve volt színekkel, harmóniákkal, doboló ritmussal, őszinte, vidám, szívből fakadó Isten-imádatokkal. Az ő gyülekezetükben nem maradhatott senki sem észrevétlen, főleg nem fehéreként. Pastor Tony, mama Dora és a közösség mint egy nagy család; kedvesen fogadtak, hatalmas ölelésekkel. Református hitvallásommal megtaláltam köztük a helyemet, vasárnaponkénti jelenlétemmel pedig a bizalmukat kaphattam ajándékba.

És hogy az Isten útjai mennyire kifürkészhetetlenek, azon nem győzők csodál-

kozni. Egy kedves magyar lánnyal, Adriennel az Úr Koppenhágában ismertetett össze. Mert az ismerkedés sem a véletlen műve volt, hanem a Szentléleké, amely átjárta beszélgetésünket. Ezért tudtam beszélgetni egy szinte idegen emberrel az Úr dolgairól egy nyüzsgő, hangos kávézóban. Adrienn érezte, hogy Valaki nagyon közel áll szíve ajtajához és kopogtat, de még nem tudta, hogy az a Valaki az ő megváltó Jézusa. Azon a héten már együtt mentünk vasárnap és utána minden héten az istentiszteletre. Fekete testvéreinkkel nehéz volt megértetni, hogy mi nem vér,

de Lélek szerint vagyunk csak testvérek. De azt már végképp nehéz volt nekik elgondolni, hogy hogyan beszélhetjük mi ugyanazt a nyelvet, ha ő Magyarországról,

én pedig Szlovákiából jöttem. Sokat nevetgeltünk így az élet dolgain, együtt énekeltünk, tapsoltunk, de együtt imádkoztunk és bőtöltünk is. És az Úr áldásai egy nap sem maradtak el. Adrienn megkezdte, kinyitotta azt a sokáig zárva tartott ajtót, és teljesen átadta magát az Úr Jézusnak.

Volt, hogy az egész gyülekezet együtt imádkozhatott egy menyasszonyért és vőlegényért hetekkel a menyegzőjük napja előtt, amit végül együtt ünnepeltünk meg. Egy este Manickam Chandrakumar indiai lelkipásztor tartott előadást a gyülekezet fiataljainak. Az én Uram ennek a lelkésznek a szavain keresztül régi, piszkos, veszedelmes sarkakra világított a szívemben. És jött az áldott Mester, rendet rakott és kitakarított. „Mert úgy szerette Isten e világot, hogy az ő egyszülött Fiát adta, hogy valaki hiszen ő benne, el ne vesszen, hanem örök élete legyen” (Jn 3,16).

Az Isten kincsesládájában kifogyhatatlanok az ajándékok. Többször is átutazhattam Koppenhágából a svédországi Malmöbe, ahova egy pompás híd vezet a tenger felett. Egy ilyen utam a malmöi magyar istentiszteletre vezetett. A maroknyi gyülekezetet a megtépzott magyar hon idősebb és fiatalabb vándorai alkották. Köztük találkozhattam Pista bácsival, akivel egy csapásra barátok lettünk. Nyolcvankét esztendeje mintha nem görbítette, hanem inkább egyenesítette volna a hátát. De nem a sokszor hányattatásban, próbák és nehézségek között megélt évek, hanem a meg-megújuló Lélek, amely szikáran, mégis alázatosan tartja. Prédikáló ember, aki felebarátai korára vagy rangjára való tekintet nélkül hirdeti az Úr Jézusról szóló örömmüzenetet.

Mennyi, de mennyi élménnyel, tapasztalattal gazdagított engem az Isten! A dániai iskolai szemeszter sokkal többről szólt, mint tanulmányokról és vizsgákról. Többről, mint amit el tudtam képzelni. Az Úr hatalmas keze családot vont körém, barátokat, elvitt messzi tájakra és mindent idejében megérlelt, mint egy szép piros őszi almát. Drága otthoni szeretteim felől olyan békeességgel árasztott el, hogy tudtam, épp olyan közel van hozzájuk is, mint hozzám. Megélhettem, hogy idegen földön vagy az édes otthonban, feketén vagy fehéren, az Úrnak vagyunk „örömmondó békekövetei” – ez a szent kötelességünk. Az élő Istené minden háláadás, dicséret és magasztalás. Halleluja! Ámen.

Nagy Andrea

Hölgyeim és Uraim, Krisztusban szeretett Testvéreim! Dr. Erdélyi Géza püspök úrban a Bethlen Gábor-díjazottak között egyben a kisvárdai Tőkés László Alapítvány, valamint a királyhágómelközi Pro Ecclesia Díj kitüntetését köszönhetem egy személyben. Igei jellemzésekként hadd idézzem *A cselekedetek könyvét*, melyen az ő egyik kötetének a címe is alapul: „*Hanem vesztetk erőt, minek utána a Szentlélek eljő reátok: és lesztek nékem tanúim... a földnek mind végső határáig.*”

Istenről származik az erő, és ez az erő teszi képessé Erdélyi Gézát a tanúságtételre. Isten embere ő – a Biblia kifejezésével élve. Mózeszt nevezi *A zsoltárok könyve* Isten emberének, Mózeszt, akit elküldött szorongatott népe felszabadítása céljából. Tehát küldötől, az Istentől származik Isten emberének a mandátuma, akitől az erőt is veszi. Ez az erő erőt jelent az erőtelenségben, amint az apostol fogalmaz: az én erőm erőtelenség által végeztetik el – a kisebbségi lét és az emberi gyarlóság erőtelenségében.

És hogyha mandátumról, isteni küldetésről beszélünk, akkor azt is határozzuk meg, hogy mire szól ez a mandátum! Mi a küldetése Isten emberének? Mindenekelőtt az igehirdetőt, a jeles igehirdetőt tisztelhetjük Erdélyi Gézában. Nincs meg a régi becsületük az igehirdetéseknél. Hajdan kizárólagos műfaja volt az írástudóknak, aztán a világ szekularizálódásával párhuzamosan háttérbe szorult, és odalett az igehirdetés

NÉPÉÉRT ÉS EGYHÁZÁÉRT

Erdélyi Géza küldetése

becsülete. Ezért nagyon fontos, hogy akadjanak új igehirdetői az Istennek. Hiszen végül is – hogyha a statisztikákat is figyelembe vesszük – mégiscsak a legtöbben egy nemzet körében az igehirdetést hallgatják napról napra, va-

Erdélyi Géza püspök a Bethlen Gábor-díj átvétele előtt

sánapról vasárnapra. Tehát egyáltalán nem mindegy, hogy mivel tápláljuk igehallgató népünket.

Erő és tanúságtétel. Tanúságot tesz Erdélyi Géza az ő küldő Istenéről, az ő akaratát és kegyelmét, Istennek csodálatos dolgait hirdeti alkalmas és alkalmatlan időben, hogy akik ezt az Igét meghallgatják és befogadják, Isten kegyelmét elfogadják, azok éljenek és

meg ne haljanak, boldoguljanak és üdvözüljenek.

Kedves Testvéreim! Természetszerűleg tevődik fel a következő kérdés. Hol tölti be küldetését, hova szól Erdélyi Gézának a mandátuma, hol képviseli Isten ügyét? Nem akárhol! A Felvidéken, az elszakított területek egyikén, a határon túli részekben. Bibliai képekkel élve a pusztaságban, ahol vándorolt Istennek népe. A babiloni fogságban, mely rendre megismétlődik az emberiség és a népek történetében. A szétszabdalt Izráelben olyan értelemben, hogy a mi hazánk is sokfelé szakadozott. Ilyenképpen jellemezhetjük az ő küldetésének a területét Szlovákiában, Szlovénországon, hogy stílusosan fogalmazzak. Kísértésben, elnyomatásban, magyarellenes légkörben a posztkommunizmus időszakában. Felvidéken, Gömörország „holttengerében”, Makkai Sándorral fogalmazva, aki egy helyen azt is kifejezte, hogy számára Erdély ügye nem annyira politikai, mint inkább erkölcsi kérdés. Mi is ilyenképpen végezzük közéleti, politikai szolgálatunkat, lehetőleg a pártpolitika fölé emelkedve, erkölcsi kötelességünknek ismervén népünk szolgálatát.

És az igehirdető mellett a tudós teológus, a művészettörténész, az egyházi vezető, püspököt, a közéleti embert, az író méltathatjuk Erdélyi Géza személyében. Ez is igehirdetés, amit ezen minőségében végez, a tanúságtétel előbbi értelmében. Tanúságtétel és szolgálat, népének és egyházának szolgálata az ő hivatása valamennyi minőségében: saját gyülekezetében, Rimaszombatban, a felvidéki református evangéliumi egyházban; de az egész Kárpát-medencében hirdeti az igét, annak gyógyító üzenetét. A harmincnégy éve beteg emberről szól egyik igehirdetése, melyet említettem. A harmincnégy éve beteg ember a Bethesda tavában nyer gyógyulást. Saját gyógyulásunk képét látjuk ebben.

Éppen ma került sor az Andrássy úton egy rendkívüli sajtófogadásra, ahol Trianon gyógyulásáról volt szó. Igen, gyógyulásra van szüksége ennek a népnek, mert Trianon sebei ma is elevenek.

Az első sorban Kiss Gy. Csaba irodalomtörténész, az alapítvány kurátora és Illyés Mária művészettörténész, aki a Teleki Pál-éremmel kitüntettje lett. A másik oldalon Erdélyi Géza mögött felesége, egy sorral hátrább pedig lánya és unokája (takarva).

JÁR MINDENÜTT KÖVETSÉGBEN

tanúságtétel és szolgálat

És ameddig a gyógyulás be nem következik, addig csak olyan dolgok történhetnek, mint 2004. december 5-én, a fájdalmas emlékü népszavazás alkalmával. Ennek a népszavazásnak a napján Petőfi Sándorral fogadjuk meg, hogy „lemossuk a gyalázatot”, és hirdessük Erdélyi Gézával együtt, hogy „talpra magyar”, kelj fel és járj!

Ezékieli őrállóként ennek az üzenetnek a hirdetése isteni feladatunk. Gömörországban egész országunk és nemzetünk helyzetének képe rajzolódik ki, mondom a helytörténész Erdélyi Géza szemével is nézve. A protestáns Gömör helyzetét, sorsát ekképpen foglalja össze említett kötetében, annak egyik tanulmányában: virágzás, romlás és reménység. Tompa Mihály szellemi örököseként a negyven prédikátor apostoli successiójának hordozójaként egyházában és felvidéki magyar nemzetrészünk kö-

Külön öröm számomra, hogy olyan képpen is méltathatom őt, mint a Királyhágómelléki Református Egyházkerület püspöke, hiszen a Szlovákiai Református Keresztyén Egyház a testvéregyházunk. Kiemelésre méltó, hogy egyik alapítója a felvidéki magyar Selye János Egyetemnek, amelynek létrejötté kedvező időben megelőzte az erdélyi magyar állami egyetem létrejöttét, hiszen nálunk még ez ideig „csak” egy magánegyetemi hálózatot, a Partiumi Keresztény Egyetemet és a Sapientia Erdélyi Magyar Tudományegyetemet sikerült létrehozunk.

Végezetre hadd idézzem közéleti-egyházi tevékenységére vonatkozó összefoglalómat, mert jobbat nem tudok mondani, mint amit az előbb említett kötetének zárszavában fogalmaztam meg. Ugyanez mondható el közéleti, egyházpolitikai vonatkozásban, az ige-

Az első sorban Tőkés László balján Rózsás János, a másik Bethlen-díjas

zösségében, ebben a sorsközösségben végzi szolgálatát, hirdeti a gyógyulás ígét, szolgálja elesett népét.

Szolgálati és munkaterületei közül külön is érdemes kiemelni, hogy elnöke a Magyar Református Egyházak Tanácskozó Zsinatának, alelnöke volt a Magyar Reformátusok Világszövetségének, a Magyarok Világszövetségében is tisztséget hordozott. Ezekben a tisztségeiben is egyfelől Felvidékért, népéért, egyházáért jár követségben, másfelől egyetemes magyarságunk és anyaszentegyházunk szolgálatát végzi.

hirdetésre vonatkozóan: „Kárpát-mendencei magyar – református – sorsközösségünk és közérdekű küzdelmeink tanúságtévőjeként az Európai Unió brüsszeli fórumán is ugyanazt mondja és képviseli. »A döntő kérdés nem az, hogy politizáljon-e az egyház, hanem az, hogy miként politizáljon...« – vallja hitünk tanításával és hagyományaival egyező módon. A kétségeskedőknek és a szűkkeblű kegyeskedőknek pedig világosan megmagyarázza, hogy: »az egyháznak éppen a bűn miatt kell a politika területén is hallatnia a szavát«. Ezzel a

Tőkés László királyhágómelléki püspök, európai parlamenti képviselő a laudációt tartja. (A. Kis Béla felvételei)

meggyőződéssel lép fel, ha kell, a hirdeti beneési dekrétumok ellen, és száll síkra az igazságtételért, mely ’89 óta még mindig várat magára. Isten igazságába vetett bizalmát Európára is kiterjeszti, amikor is elképzelhetetlennek tartja, »ha bármilyen oknál fogva éppen az Európai Unió mentené át a XXI. századba a XX. század szörnyűségeinek igazságtalan következményeit«.

»Mit ér az ember, ha magyar, ha református?« – teszi fel egyik igehirdetésében a kérdést Erdélyi Géza.

»Mennyit ér a testvér?« – erre a kérdésre keresi a választ a 2004. december 5-i népszavazásra tekintő budapesti prédikációjában.

„Mennyit ér a földműves munkája?” – folytatja ezzel a képzettársítással, kérdezi egyik interjújában a szántóvető metaforájával szólva. „A földműves rangja és tiszte maga a kenyér” – olvassuk válaszában. Igen, az életnek kenyerét adja az éhezőknek. Boldogok, akik éheznek az igazságot, mert ők meglelgettnek.

Isten áldását kérem a Bethlen Alapítvány kuratóriumára, dr. Erdélyi Gézára, akit ma Bethlen Gábor-díjban részesít, kedves feleségére, aki elkísérte őt erre a díjátadásra. És szeretettel átadom én is ajándékomat, egy bibliai könyvjelzőt, mely a kedden Brüsszelben megnyíló nemzetközi Biblia-kiállítás alkalmára készült. Fogadják szeretettel!

Tőkés László

(Elhangzott 2008. december 5-én Budapesten, az Eötvös Loránd Tudományegyetem Jogi Kara dísztermében a Bethlen Gábor Alapítvány díjátadási ünnepségén.)

Te mit csinálsz vasárnap?

„Emlékezzél meg a nyugalom napjáról, és szenteld meg azt! (2Móz 20,8).

Egyszer hallottam, amikor gyerekek ezt mondták: *Vasárnap? Semmi jó sincs abban! Unatkozom olyankor.* És volt, aki ezt mondta: *Akkor mindig a templomba kell mennem...*

Ez bizony rosszul hangzik. Van tehát gyerekek, akik a vasárnapot nem a legszebb napnak tartják. Pedig Isten annak gondolta! A Tízparancsolatban a vasárnapot különválasztotta. Azt akarja, hogy akkor pihenjük ki magunkat és foglal-

kozzunk, törődjünk jobban egymással. De még ennél is fontosabb, hogy vasárnap Istennek szolgáljunk, és Őt tiszteljük. Még jobban, mint a hét többi napján.

Amikor templomba megyünk, akkor Istennek is szolgálunk? Vagy csak azért megyünk, mert kötelező? Énekelhetünk Isten dicsőségére, imádkozhatunk egymásért és másokért. Figyelhetünk az Úr szavára, mindarra, amit Igéjével el akar nekünk mondani. Az igehirdetésben a lelkipásztor nektek is szól. Ha túl nehéz, akkor otthon megbeszélheti-

A vasárnapok életünknek hetedrészét adják ki. Aki hetven évet megért, az tíz évre tekinthet vissza, amely csupa vasárnapokból állt. Már a hétéves gyermeknek is egy egész évet kitevő vasárnap van a háta mögött. Mit csináltál a vasárnapjaiddal?!
(Te taníts engem!)

tek a szüleitekkel, hogy a lelkipásztor mit tanított a gyülekezetnek és benne NEKTEK is.

Miklósné Molnár Malvina

A Firesz Duna Menti Egysége ifjúsági alkalmai 2008-ban

Röviden a tények: két „sportnap” (Komárom, Alistál), három tematikus „csendesnap” (Megyerics, Perbete, Nagymagyar), két kirándulás (a komáromi monostori erődben megszervezett REND alkalma, valamint Pozsony és Vöröskő vára), egy téli közös hétvége, egy konfirmándushétvége (Alistál) és egy nyári többnapos országos tábor (Kovácspatak). A tényeken túl pedig: sok személyes élmény, izgalom az alkalmak előtt, fáradtság utánuk, de öröm és hála azok alatt. Előkészületek, alkalom, utóhangok: e-mailes körlevelek, SMS-ek, digitális fotóalbumok. És ez mind szinte havi rendszerességgel. Hogy ez sok vagy kevés, elegendő-e a látogatottság, azt egy statisztikai hivatal dolga lenne kideríteni. A mi dolgunk az, hogy hirdessük és éljük is meg Isten evangéliumát azokkal együtt, akiknek szolgálunk.

Jómagam is erről tehetek bizonyosságot: nem könnyű megszervezni, „összehozni” minden részletet, hogy ne mindig ugyanazon a helyen, ne ugyanarról szóljon, lehetőleg időben legyen meghirdetve, minél színesebb legyen. De a szolgálat közben erősödöm meg, „töltődöm fel”. Természetesen a háttér munka (odaadó munkatár-

sakkal és gyülekezetekkel) is zajlik. Ezért is került sor az év folyamán egy előadásra és egy kérdőív kiosztására a térségünkben

A vöröskői vár bejárata előtt

zajló ifjúsági munkával kapcsolatban a pozsonyi és a komáromi egyházmegye lelkészertekeztetén. Hiszen e szolgálati terület mindnyájunk közös ügye, mely elől senki sem zárkozhat el, de senki sem sajátíthatja ki magának. Viszont tanulni egymástól, tanácsokat adni egymásnak és buzdítani egymást lehet és kell is!

Az egyes alkalmakról már olvashattunk és bizonyára hallhattunk is maguktól a fiataloktól, akik megfogalmazták, hogy miért fontosak ezek a találkozók. Épp ezek a bizonyágtételek a leg-hitelesebbek. Örülhetünk és hálát adhatunk, ha egy-egy fiatal megnyílik és megosztja leg-belsőbb dolgait, mert ez azt jelenti, hogy ezt megelőzően már kitárta szívét Istennek.

Lehet, hogy épp látunk egy kallódó fiatalat, akinek a megnyilvánu-

lásai egyáltalán nem arra engednek következtetni, hogy ő Istennel, emberrel vagy önmagával békességben él. Bizony van, ami megkötözte a fiatalokat: az elbutító kábítószeresek, a vadító számítógépes játékok, az érzelmeiket megsemmisítő horror- vagy pornófilmek! Mindezek az ördög reális eszközei, hogy elrabolja fiataljainkat! Mennyi reményt fűzhetünk egy ilyen fiatalhoz? Vagy hogyan is tudnánk őt megváltoztatni, hiszen a templomi alkalmainkon alig-ha van erre esélyünk. Egyértelmű választ vagy receptet nem tudok, de azt tudom, hogy az

Úrnak bizonyára van rá hatalma, hiszen már sokakat megszabadított és magához vont. Bár az alkalmaink emberi szemmel nézve kritizálhatóak, hiszen a hibákat bizonyára nem kell nagyítóval keresni, de

az Úr mégis kegyelmébe fogadja az egybegyűlteket, kijelenti magát az írott, az énekelt és a megtapasztalt Igén keresztül.

Végezetül: ha Isten éltet minket, 2009-ben is minden hónap utolsó szombatján ifjúsági alkalomra kerül sor – ott, ahol fogadnak, ott, ahova hívnak (januárban Jókán). Veled – vagy nélküled!?

Süll Tamás

A megyercsi templomban

A Zsinati Elnökség a 42. ülésén, amire 2008. december 17-én Hanván került sor, az alábbi közérdekű határozatokat hozta:

– Jóváhagyta a 40. és 41. ülés jegyzőkönyvét, és tudomásul vette az előző két ülés határozatainak kiértékeléséről szóló jelentést.

– A 2009. évben 300 példányban kiadja Ol'ga Szélesová kassai gyülekezeti tag szlovák nyelvű verseskötetét.

– Engedélyezte a Nagykeszi Református Egyházközségnek, hogy a 2007. évi segélyalapi támogatást 2009. július 31-ig számolhassa el.

– Tudomásul vette Süll Tamás kulcsodi lelkipásztor jelentését A romák pasztorálása című konferenciáról. Felkéri Batta István lelkipásztort, képviselje egyházunkat a kulturális minisztérium által a roma-misszió területén szervezett alkalmakon.

– A Kassai Szlovák Református Egyházközség presbitériuma novemberben foglalkozott a szlovákok és magyarok

megromlott viszonyával. Az egyházközség presbitériumát aggasztják azok a szélsőséges megnyilvánulások, melyek károsan hatnak a két nemzet együttélésére, ezért azzal a kéréssel fordult egyházunk vezetőségéhez, hogy nyilatkozatban ítélje el a nemzeti radikalizmust és a gyűlölködést. A Zsinati Elnökség megbízza Orémus Zoltán és Jaroslav Széles kassai lelkipásztorokat, hogy fogalmazzák meg egyházunk nyilatkozatát a nemzetek közötti gyűlölködés elutasítása tárgyában.

– Engedélyezte az Ipolysági Református Egyházközségnek, hogy a 2008. évi segélyalapi missziói támogatást 2009. július 31-ig számolhassa el.

– Figyelembe véve az ösztöndíjbizottság álláspontját kész engedélyezni, hogy Palcsó Attila hetényi lelkipásztor 2009. január 19-től 2009. június 5-ig külföldön posztgraduális tanulmányokat folytasson, de nem tud ösztöndíjat folyósítani neki.

A Zsinati Tanács 36. üléséről

A Szlovákiai Református Keresztény Egyház Zsinati Tanácsa a Hanván 2008. december 17-én tartott 36. ülésén az alábbi közérdekű határozatokat hozta:

– Jóváhagyta a 34. és 35. ülés jegyzőkönyvét, és tudomásul vette az ülések határozatainak kiértékeléséről szóló jelentést. A Zsinati Tanács megkéri Erdélyi Géza püspököt, hogy a Szlovák Köztársaság Kulturális Minisztériuma Egyházi Osztálya révén az év végéig próbálja megvalósítani a ZST-191/2008-as számú határozatot.

– Tudomásul vette a Nagymihályi Református Egyházmegye esperese azon döntését, miszerint az Ungpinkóci Református Egyházközség helyettes lelkészévé 2008. november 1-jei hatállyal Vlasta Vetrecinová sárosmezői lelkipásztort nevezte ki.

– Meghallgatását követően érvényesítette Zsámbok Piroska lelkési képesítését.

– Meghallgatását követően érvényesítette dr. Bognár Judit lelkési képesítését.

– Jóváhagyta az Egyházzenei Osztály Szervezeti és működési szabályzatát.

– Tudomásul vette a Komáromi Református Egyházmegye esperese azon döntését, miszerint Erdélyi Adélt 2008. december 1-jei hatállyal kinevezte a Perbeitei Református Egyházközség helyettes lelkészévé.

– Amennyiben a mellékmunkaviszony a gyülekezeti szolgálatban nem hátráltatja a lelkipásztorokat, tudomásul vette, hogy a Zempléni Református Egyházmegye tanácsa jóváhagyta, hogy Tóth Szilvia csarnahói lelkipásztor másodállásban angol nyelvet oktasson a bodrogszerdahelyi alapiskolában, illetve Nagy Gábor nagygyéresi lelkipásztor történelmet és polgári nevelést oktasson a nagygyéresi alapiskolában.

– Csak abban az esetben járul hozzá a Sókselfőcei Református Egyházközség tulajdonában levő 599-es számú parcella (269 négyzetméter) eladásához, ha a vevő legkésőbb a szerződés aláírásakor kifizeti a presbitérium által meghatározott árat.

– Az iskola életének támogatására egyseri, 7000 korona támogatást hagyott jóvá a lévai egyházi gimnáziumnak.

– A Zsinati Tanács úgy határozott, hogy egyházunk a Kálvin-év kapcsán konferenciát szervez, melyen az előadóknak Kálvin egy-egy szolgálati területét kell bemutatniuk. A Zsinati Tanács felkéri az egyházmegye elnökségeit, hogy minden egyházmegye gondoskodjon a Kálvin jubileumához méltó ünnepek megszervezéséről, illetve tegyen javaslatot az összegyűlési ünnepségekre. Az egyházmegye elnökségei a Kálvin-év kapcsán tervezett alkalmakról kötelesek jelentést tenni a Zsinati Elnökségnek. A Kálvin-év rendezvényeinek lebonyolításával a Zsinati Tanács a Zsinati Elnökséget bízza meg.

– Felhívja az egyházmegye elnökségeinek figyelmét, hogy a hivatalátadási 2009 januárjának első hetében kötelesek megvalósítani. Az ülést, melyen a hivatal átadásra kerül, a leköszönő elnökség hívja össze 2008. december 31-e előtt. A esperesi hivatal átadásán részt kell vennie az egyházmegye leköszönő és új elnökségének, valamint az egyházmegye leköszönő tanácsának. Az átadási jegyzőkönyvnek tartalmaznia kell: a vagyonleltárt, anyagi eszközök leltárát, beleértve a múltban és jelenben használt bélyegzőket, az esperesi hivatal használatában levő eszközök leltárát, valamint az iratok és egyéb kiadványok leltárát.

Megtörténtek a jelölések

Az Egyetemes Választási Bizottság határozatának értelmében októberben, illetve novemberben megtörténtek a jelölések azokra az egyházmegyei tisztségekre, amelyeket az általános tisztújítás keretében jelölt hiányában nem lehetett betölteni.

A barsi egyházmegye gondnoki tisztségére egyedüliként Tóth András nagysallói gondnok kapott jelölést. Az ungi egyházmegye jelölőközygyűlése több jelöltet is állított a zsinati lelkési rendes képviselői tisztségre. Közülük Fülöp Sándor kaposkelecsényi, Molnár Zsolt csicséri és Pándy Árpád nagykaposi lelkipásztor fogadta el a jelölést. A szavazólapok a fenti két tisztségre már ki lettek küldve az egyházközségeknek. A szavazatok leadásának határideje 2009. január 12., a szavazatok összeszámlálására 2009. január 20. táján kerül sor.

A másik két, még be nem töltött tisztség esetében (pozsonyi egyházmegye: világi főjegyző, ondava-hernádi egyházmegye: esperes) a szavazásra az 1/2006-os törvény rendelkezése értelmében előreláthatólag csak február végén vagy március elején kerülhet sor.

A pozsonyi egyházmegyében a világi főjegyzői tisztségre két jelöltet állított a közgyűlés: Horváth Béla alistáli gondnokot és Horváth Andrea felsőpatonyi másodgondnokot. Az ondava-hernádi egyházmegye esperesi tisztségére való jelölést egyedül Juraj Brecko tussai lelkipásztor fogadta el. Itt az eredményes választásig az esperesi teendőket Janette Knežová megválasztott lelkési főjegyző látja el.

Básti Péter, az EVB elnöke

November 8-án ünnepi alkalomra hívogatott a hanvai református templom harangja. Ekkor volt ugyanis az az egyházmegyei presbiteri találkozó, melyhez hasonlóra már hosszú esztendőök óta nem került sor a Gömöri Református Egyházme-gyében. Némelyekben meg is fogalmazódott a kérdés, hogy van-e szükség ilyen jellegű találkozóra és vajon lesz-e érdeklődés.

Istennek legyen hála, a lelkipásztorok és presbitereink többsége egyaránt fontos-nak érezte, és szép számban képviseltette is magát rajta gyülekezeteink többsége. Presbiteri találkozónk a hanvai reformá-tus gyülekezet női kórusának szolgálatá-val kezdődött. A gyülekezet közös éneke után pedig **Csomós József**, a Tiszánin-

neni Református Egyházkerület püspöke hirdette az igét a Róma 8,19 alapján: „Mert a teremtett világ sóvárogva várja az Isten fiainak megjelenését.”

Ipolyság

Váci testvéreket fogadtunk

Újabb állomásához érkezett a vác-felsővárosi gyülekezet és az Ipolysági Re-formátus Egyházközség több mint egy évtizede tartó testvéri kapcsolata. No-venber 9-én **Fónagy Miklós** esperes, a gyülekezet lelkésze vezetésével negyven-három váci testvér tisztelte meg látogatá-sával az ipolyságiakat.

Az evangélikus templomban tartott is-tentisztelet bevezetőjeként **Izsmán Jónás** helybeli lelkipásztor hangsúlyozta, hogy a váci testvérekkel kialakult kapcsolat ösz-tönzően hat az ipolysági gyülekezet for-málódására és lelki életének gazdagodá-

Hanva

Ilyen már rég nem volt Gömörben

Az igehirdetés után **B. Kovács István** muzeológus történelmi visszatekintését hallgathatta meg a közösség. Ezt követő-en került sor **Gazda Istvánnak**, a Borsod-gömöri Református Egyházme-gye espe-

resének *Az egyházépítés lehetőségei* című előadására, majd pedig **dr. Molnár Pál**, a borsod-gömöri egyházmegye gondnoka szólt a presbiterekhez. A templomban tar-

tott találkozónk **Bán Zoltán** egyházmegyei gondnok és **Nagy Ákos Róbert** es-peres köszöntő és áldást kívánó szavai után nemzeti imádságunk elénekklésével ért véget.

A hanvai egyház-tagok természetesen a szeretetvendég-ségről sem feled-keztek meg, így a csaknem kétszáz főt számláló gyüleke-zet terített asztalnál folytathatta az egy-mással való ismer-kedést és az aktuális kérdések megbeszélését.

Alkalmunk méltó megrendezéséért köszönet a szerve-zőknek, a segítők-nek és támogatók-nak, de tudjuk, hogy mindenekelőtt há-lálal tartozunk an-

nak az Istennek, ki mind ez ideig megő-rizte és megtartotta a gömöri református-ságot.

Nagyné Révész Andrea

elanyagiasodó, démonizálódó világban le-het-e keresztyéni életet élni? Megújulásra van szükség: az embernek mélyen át kell élnie a krisztusi áldozat lényegét. Isten le-gyen számunkra vészfék, töltsse el a tékoz-lókat reménységgel, hogy minél több távlatos reménységű ember éljen a világon.

Az istentisztelet végén szót kért **Pásztor Jánosné**, a Magyarországi Református Nőszövetség országos elnöke, aki áttekin-tette a szervezet történetét. Említette, mi-lyen áldásos munkát végeztek tagjai a má-sodik világháború vérzivatarában, de a kés-sőbbi időkben is. Mindenütt megjelentek, ahol baj volt. Hite szerint örülnünk kell mindennek, főleg annak, hogy az Isten szeretet bennünket. A szenvedőknek baráti szeretetre van szükségük.

A váciak ajándékát – egy úrvacsorai kelyhet – **Kis Csongor** gondnok adta át az ipolysági lelkésznek és **Oros Zoltán** gondnoknak, aki köszönetet mondott a látogatásért és a figyelmességért. A közös ebéd után a hazaiak elkísérték vendégeiket az épülő gyülekezeti központ helyszínére. A búcsúgondolatok mindkét részről a távlatos reménykedés és kapcsolat vágyát és szándékát sugallták.

Korpás Pál

Budapest Elnökségi és bizottsági ülés

A Királyhágómelléki Református Egyházkerülethez tartozó Reménység Szigetén ülésezett 2008. november 14-én a Magyar Református Egyházak Tanácskozó Zsinatának elnöksége, illetve több bizottsága.

Horkay László nyugalmazott kárpátaljai püspök az 1Jn 2,3–6 alapján megtartott bevezető áhítatában rámutatott: kevés az olyan egyháztagnak, aki éli Jézus Krisztus életét. Az uralkodni akaró egyházból pedig semmi haszon, vezetőink legalább testvérnek lássák a másikat!

A megjelent elnökségi és bizottsági tagokat **Zalatnay István**, a vendéglátó gyülekezet lelkipásztora, majd **Erdélyi Géza** lelkészi elnök köszöntötte, aki örömét fejezte ki, hogy meglepően sokan eljöttek. Hét bizottság (a himnológiai, a missziói a szórványbizottsággal közösen, a liturgiai, az iskolügyi, a presbiteri és a sajtóbizottság) ülésezett párhuzamosan. A résztvevők tájékoztatást kaphattak az október közepén Csákvárott megrendezett négynapos Kálvin-konferenciáról, a szervezet honlapjának

„Milyen jó Istenünkről énekelni, milyen gyönyörű a szép dicséret!” (Zsolt 147,1b). Ez az Ige volt a vezérfonala a debreceni Kántus látogatásának Prágában. Nem csak nagyon emlékezetes koncert-élményben lehetett részünk, hiszen a Kántus bizonyosságot tett – egy olyan országban, melynek lakosai Európában a legnagyobb számban vallják magukat ateistának.

A **Berkesi Sándor** vezette Kántus karmakórusa november 16-án érkezett Prágába. Külön öröm volt a számunkra, hogy a tizenhat kórustagot, valamint a tanár urat és feleségét gyülekezetünk tagjai szállásolhatták el, így alkalmunk volt beszélgetni, tanulni egymástól. A szombat egy belvárosi sétával kezdődött, majd közös kóruspróbára került sor a Protestáns Teológiai Fakultás kápolnájában. Itt először közösen eldöntöttük, hogy melyek legyenek azok a darabok, amelyeket a prágai Mille Do(re)Mi kórus a Kántussal együtt énekelhet el a koncerten; ezeket elpróbáltuk, majd végighallgathattuk a Kántus próbáját. Ámulattal néztük, ahogy Berkési Sándor a kórossal dolgozik.

A Kántus és a Mille Do(re)Mi kórus közös próbáján

beindításáról, a szentpétevári reformátusokkal való kapcsolat alakulásáról, énekeskönyveink ügyéről, az Országos Református Lelkészegyesülettel való kapcsolatfelvételtől stb.

Az MRETZS továbbra is szeretné (évente legalább egyszer) kiadni a munkájáról tájékoztató Magyar Református Világhíradót. Hamarosan nyomdába kerül a Trombitaszó című istenvers-gyűjtemény, amely az MRETZS kiadásában fog megjelenni.

–akb–

Prága Nálunk járt a debreceni Kántus

A koncert a csehtestvér egyház templomában volt, ahol előbb a Kántus orgonista-korrepetitora, **Virágh András Gábor** kipróbálta a hárommanuálos, huszonhét regiszteres mechanikus koncertorgonát. Prága egyik legősibb templomában, a 11. századból származó Szent Klemen-templomban elsőként Husz János éneke hangzott fel magyar, majd eredeti cseh szöveggel. A Kántus további programja magyar és külföldi szerzők egyházi műveiből állt. De nem csak énekszó hangzott, hanem orgonazene is: Virágh András Gábor Dietrich Buxtehude g-moll prelúdiumát adta elő, majd egy virtuóz improvizációt Husz János énekére. A rövid kétnyelvű áhítatot a prágai magyar református gyülekezet segédlelkésze, **Bodnár Noémi** tartotta a Mt 8,28–34 alapján.

Vasárnap a Kántus az istentiszteleten szolgált. A hétfő pedig már az utazás jegyében telt. Vendégeink kérésére útb ejtettük még a magyar lelkipásztorok sírjait a közeli Libišben. Amint köztudott, az ellenreformáció évtizedei alatt Csehországban a protestánsok választás elé lettek állítva, hogy vagy rekatolizálnak, vagy a száműzetést vállalják. Sokan elmentek, akik pedig maradtak, a legtöbben csak színleg váltottak vallást. Amikor 1781-ben

II. József császár kiadta a Türelmi rendeletet, a magukat immár nyíltan protestánsnak valló cseheknek nem voltak lelkipásztoraik.

A libísi templomban

A Magyarországon száműzetésben élt csehek jártak közben az érdekükben. A legtöbb lelkészt a sárospataki teológia adta. A leghíresebb közülük Végh János, aki negyedmagával Libišben van eltemetve. Minderről **Palágyi István György**, a prágai református gyülekezet presbiter beosztású vendégeknél.

Ezután a Kántus és a prágai gyülekezet tagjai koszorút helyeztek el a sírokon, majd énekszóval tiszteltek a lelkipásztorok emléke előtt. Az utolsó ének gyülekezetünk tagjainak szólt: *És míg újra látjuk egymást, szent kezében őrizzen meg Ő!* Várjuk a viszontlátást, és sokáig fog élni az emlékezetünkben és a szívünkben a Kántus látogatása.

Bodnár Noémi

Prága

A csehtestvérek örömeiben osztottunk

A Csehtestvér Evangélikus Egyház a református és az evangélikus gyülekezeti hagyomány egyesítésével kilencven évvel ezelőtt, 1918 őszén alakult meg.

Egyházaink kapcsolata akkor vált szorosabbá, amikor a kommunista hatalom előretörése lehetetlenné tette számunkra a teológiai oktatás létrehozását és a prágai Comenius Teológiai Fakultáson nyílt lehetőség lelkészeink képzésére. Amikor ezt a segítséget felidézünk, önkéntelenül is gondolnunk kell arra, amikor a magyar reformátusok II. József császár Türelmi rendelete után segítséget nyújtottak a cseh egyháznak. Magyar lelképásztorok tucatjai költöztek Csehországba és szolgáltak ott.

A megalakulás jelentős eseményére 2008. november 21-e és 23-a között rendezvénysorozattal tekintettek vissza a cseh protestánsok. A prágai Károly Egyetem Evangélikus Teológiai Karán *Biblia a nép kezében* címmel egy színvonalas szimpóziumra került sor.

Az előadók között ott találhattuk **Gerhard Sautert** német, **Pierre Bühler** svájci, **Petr Pokorný** és **Ondřej Macek** cseh teológusokat. A protestantizmus az embe-

rek kezébe adta a Bibliát, ami teljes társadalmi változást idézett elő az európai népek körében. A mai helyzet elemzése is szóba került: az olvasás egyre inkább háttérbe szorult, és ez a Biblia olvasására még inkább érvényes; a fordításokban rejlő lehetőségek kiaknázása fontos feladat a teológia számára.

Míg a szimpózium elsősorban a teológiai képzett hallgatóságot szólította meg, a szombati rendezvény már szélesebb közeget hívogatott. A Salvator-templomban – amely Prága legnagyobb protestáns temploma – egész napos rendezvénysorozat várta a gyülekezetet. A délelőtti alapgondolata: *Szabadon, félelem nélkül*, míg a délutáni: *Ki a cseh evangélikus?* volt. Mindkét téma kerekasztal-beszélgetés által lett megvilágítva. Megható színfoltja volt a napnak, amikor a cseh lelkészekből alakult kórus dicsérte az Urat.

A háromnapos rendezvény vasárnapján prágai és Prága környéki gyülekezetekben szolgáltak a testvéregyházak képviselői. Több mint huszonöt egyház képviseltette magát és örvendezett együtt a cseh protestánsokkal. A Szlovákiai Református Keresztyén Egyházból négy lelkész volt jelen: **Fazekas László** püspökhelyettes,

Zuti Sándor vajáni lelkész, **Bodnár Noémi** prágai segédlelkész és jelen sorok írója.

Visszacsend bennem az a mondat, ami többször is elhangzott, miszerint az ilyen és ehhez hasonló ünnepségeken mindig vigyázni kell a keresztyén közösségnek, hogy sohase önmagát ünnepelje, hanem mindig a Megváltóját. Azt gondolom, hogy ez a figyelmeztető prófétai szó a mi református egyházunkban is megszívlelendő. Egyedül Istené a dicsőség!

Géresi Róbert

A pihenni készülő természet látán gondolatok keltek életre lelkemben, melyek mindenképp értelmét keresik, melyek okulás, jobbulás szándékával vizsgálják elmúltakat, melyek által talán bölcsőbbé lesz a lélek.

Minden ember valamilyen képet alkot a világról. Van, akit boldogsággal tölt el, ha úgy érzi, nem fáradt hiába, keze munkájának eredménye lett, szeretettel, örökönynyektől csillogó szemmel adakozhat. Dicső múlt, boldog jelen, isteni gondviselés: Gömör egyik legősibb templomának, a lekenyeinek a tornya megszépült! Köszönet érte egy nagylelkű, református származására adó tornaljai családnak.

Körülöttünk minden változik. Lepergett egy újabb esztendő azon a nagy titkos „homokórán”, amit nem látunk, de érzünk. S egyszer elmúlik ég és föld is... De az Isten szeretete örökké tart. Nem is lehet más reménységünk, de nem is kell több, csak ennyi: szeretni az Istent és egymást szeretni.

Farkas István

Vágsellye

Az első közös istentisztelet

Szívünkben végtelen örömmel gyülekeztünk össze Vágsellyén a 2008. november 23-án megtartott hálaadó istentiszteletre. Különleges alkalom volt, melyen **Sándor Veronika** lelkész üdvözölte a deákai, a galántai és a vendégfogadó vágsellyei gyülekezetből érkező testvéreket. Attól volt rendkívüli ez a vasárnapi istentisztelet, mert először dicsérték és dicsőítették a Mindenhatót az egy körzetbe tartozó testvérek: a deákai anyaegyház és a hozzá tartozó két városi gyülekezet: a galántai és a vágsellyei.

Ezen alkalomra meghívtuk az **ÉRTÉK kórust**, amely – Istennek legyen hála! – még emlékezetesebbé tette számunkra ezt a napot. **Pogány Krisztina** harmadéves teológiai hallgató a *Jn 3,16* alapján hirdette Isten üzenetét. Kiemelte, hogy milyen csodálatos ajándékban részesít minket mennyei Atyánk, aki a világ legdrágább ajándékát adta nekünk: az ő egyszerű Fiát, aki vállalta értünk és helyettünk a szenvedést s győzelmet aratott a halál

felett. Az igehirdető szívünkbe helyezte, hogy az az igazi szeretet, amikor valaki magára vállalja azt a büntetést, amit egyébként nem ő érdemelne meg.

A magas színvonalú éneklés közben, amit **Tömösközi Erzsébet** búcsi beosztott lelképásztor vezényelt, elhangzott egy bizonyosságtétel is, amely által szintén épülhettünk. Isten gazdag áldását kívánjuk ezúton is a kórustagokra, s szívből köszönjük, hogy meghittebbé, emlékezetesebbé tették számunkra a közös gyülekezeti vasárnapot.

Az istentisztelet végeztével minden kedves résztvevőt szeretetvendégségre hívtunk, s ezúton is kérjük Urunk áldását mindazokra, akik hozzásegítettek, hogy terített asztalok fogadhatták vendégeinket. Ugyanakkor hálát adunk Istennek mindazokért, akik kaptak szívükbe meghívást, illetve kellő testi erőt és eljöttek körünkbe, hogy együtt örülhessünk!

Sándor Veronika

2008. december 5-re, a botrányos emlékü kettős állampolgársági népszavazás (aminek kimeneteléről – Nagy Gáspár költő szavát használva – az „alompolgárok” döntöttek) 4. évfordulójára időzítette díjátadási ünnepségét a Bethlen Gábor Alapítvány. Ez a döntés eltérést jelentett a szokástól, hisz korábban mindig Illyés Gyula születésnapján, ti. november 2-án szokták megtartani.

Magyarország első civil kezdeményezése, 1980-ban indítványozott alapítványa hatévnyi engedélyeztetési huzavona után 1986-ban kezdhette meg tevékenységét (alapítói: Illyés Gyula, Németh Lászlóné, Kodály Zoltánné és Csoóri Sándor voltak). Jelmondata Móricz Zsigmond Erdély-trilógiájából származik, és a névadó fejedelem erőfeszítéseire utal: „Mi minden erőt, ami

A díjátadás pillanata. Átadja: Bakos István elnök

a haza javára akar és tud lenni, nem eltiporni, hanem együvé fogni kívánunk.” A Bethlen Gábor Alapítvány ebben a szellemben tevékenykedik már több mint két évtizede.

Az ELTE Jogi Kara szépen megtelt díszterme illő kulisszát teremtett a kuratórium által adományozott különféle kitüntetések átadásához, melyek a nagy erdélyi fejedelemén kívül az évek során Márton Áron, Tamási Áron és Teleki Pál nevét is hordozzák.

A kuratórium néhány tagja

Budapest Bethlen-díjat kapott Erdélyi Géza

Bakos István, a kuratórium elnöke számadatokkal is igazolta azt a köztudott tény, hogy a Bethlen Gábor Alapítvány kiemelten figyel a határon túli magyarokra. Az Alapítvány által eddig kiosztott 226 kitüntetés közül mindössze 67 került a csonka hazába, 77 pedig az elcsatolt területekre, illetve 53 a nyugati magyar diaszpórába. [A szlovák állampolgárok közül eddig Duray Miklós (1988), Janics Kálmán (1988), Turczel Lajos (1989), Dobos László (1991), Lubomír Feldek (1992), Koncsol László (1994), Vojtech Kondrót (1997) és Vadkerty Katalin (2003) kapott Bethlen-díjat.]

Közjük sorakozhatott be magyarságmentő munkájáért és életműve elismeréseképpen Erdélyi Géza püspök, aki 1996 és 2008 között állt egyházunk élén. Laudációját Tőkés László királyhárgómelléki püspök, európai parlamenti képviselő tartotta (aki korábban szintén megkapta a Bethlen-díjat). A díjazott szolgálati területeit számba véve hangsúlyozta, hogy Tompa Mihály szellemi örököseként mindenütt a felvidéki magyarság és a reformátusság érdekében jár követségben, miközben a tanúságtétel szolgálatát végzi (a laudáció szövegét lapunk 8. és 9. oldalán közöljük – a szerk. megj.).

Az ünnepségnek más felvidéki vonatkozásai is voltak. Méltóságát emelték Écsi Gyöngyi előadóművész, hetényi református lelkész többször beiktatott énekszámai. A díjátadás kezdetén pedig levetítették a Szepsi Városi Televízió munkatársainak a *Mert mibenünk zeng a lélek* című kisfilmjét, mely novemberben fődíjas lett a IX. Laki-teleki Kistérségi és Kisközösségi Filmszemlén. A csúfos december 5-i népszavazás „ihlette” filmet Bartók Csaba, Bodnár Ottó és Džubák József készítette.

A másik kiosztott Bethlen-díj a nyolc-

vanéves Rózsás János írórt illette, aki leventeként orosz fogságba került, ahol kilenc évet húzott le a Gulágon.

Écsi Gyöngyi énekel. (A szerző felvételei)

Márton Áron-emlékérmet kapott Bábel Balázs kalocsai érsek, Kiss József nyugalmazott marosvásárhelyi tanár és Szent Imre Svédországban élő költő, író, műfordító.

A kuratórium Tamási Áron-díjban részesítette Sipos Lajos irodalomtörténészt, Tamási-kutatót (aki egyébként

Erdélyi Géza a Bethlen-díjjal. (Péterfy László erdélyi szobrászművész alkotása)

Kassán született). A Teleki Pál-érdemérem birtokosai közé bekerült Papp Lajos szívsebész, Illyés Mária művészettörténész, Makovecz Imre építész, Teleki Júlia vajdasági közíró, egykori képviselő és Vekerdi László tudománytörténész. A Teleki Pál-érdemérmek átadása előtt Csicsery-Rónay István történész röviden felidézte a tudós miniszterelnök (akinek a szobrát pár éve Budapesten nem engedélyezték felállítani) életének egy-két epizódját.

A. Kis Béla

JUBILEUM

A nagymegyeri gyülekezet 2008. november 16-án rendhagyó istentiszteleten vett részt. Isten kegyelméből **Szabó András** esperes betöltötte hatvanadik életévét, s ebből az örömteli alkalomból a gyülekezet gondnoka, **Pongrácz Géza** köszöntötte a lelkipásztort. Megköszönte neki a huszonhárom éve tartó hűséges szolgálatát, odaadó munkáját a nagymegyeri egyházközségben, majd átadta a gyülekezet ajánldékát.

A köszöntésben részt vett **Madarász Ilona** presbiter, **Rácz Lajos**, a legidősebb volt presbiter, **Varga László** és **Bittera Zsuzsanna**, a Csemadok nagymegyeri szervezetének elnöke és alelnöke, és **Nagy Ernő** nyugalmazott iskolaigazgató. E jeles ünnep színvonalát emelték a vasárnapi iskolások és a helyi Janiga József Művészeti Alapiskola énekklara, **Orsovics Yvette** vezényletével.

Az ünnepelt lelkész megköszönte a szívből jövő jókívánságokat, valamint az ajándékokat. Az istentisztelet után a gyülekezeti teremben az asszonytestvéreink szeretetvendégséget készítettek, ahol meleg szavakkal köszöntötte Szabó András esperest a gyülekezet gondnokhelyettese, **Bédi József**, illetve a jelenlevő gyülekezeti tagok is.

Isten tartsa meg az ünnepeltet erőben, egészségben és munkakedvvel még sokáig!

Cséfalvai Judit

Egyetemes Imahét

Az idei Imahét a Krisztus-hívók egységéért január 18-a és 25-e között koreai katolikusok és protestánsok által kidolgozott anyag alapján valósul meg. Az első nap témája a keresztyénség megosztottsága, a második a háború és az erőszak, a harmadik a gazdasági igazságtalanság, a negyedik a környezeti válságok, az ötödik a hátrányos megkülönböztetés és a társadalmi előítéletek, a hatodik a betegség és a szenvedés, a hetedik a vallási sokszínűség, az utolsó pedig a keresztyén reménység hirdetése egy megosztott világban. A hét jelmondata: „...legyenek egyé kezében” (Ez 37,17).

Névfelvétel. Októberben Kóczán Mór nevét vette fel a Csilizradványi Magyar Tannyelvű Alapiskola. A névadó 1914-től 34 éven keresztül a falu református lelkipásztora volt. Emellett olimpikon is, aki az 1912-es stockholmi olimpián bronzérmet szerzett Magyarországnak gerelyhajításban. A trianoni békediktátum után az 1924-es párizsi olimpián Csehszlovákia képviselőjében vett részt.

Harangszentelés, címer- és zászló-avatás. November 30-án, advent első vasárnapján harangszentelés volt a lévai gyülekezetben. Az 1943-ban hadi célokra elvitt kisharang helyébe Gombos Miklós örbottyáni mester öntött egy 140 kilós harangot. A Fazekas László püspök-helyettes és Mártha Géza ungi esperes szolgálatával megtartott hálaadó istentiszteleten felavatták az egyházközség most elkészült címerét és zászlaját is.

Konferencia. A Brüsszelben 2008. december 10-én Tőkés László európai parlamenti képviselő kezdeményezésére megtartott *Keresztyénség és Európa* című konferencián egyházunk képviselőjében Fazekas László püspök-helyettes és Fekete Vince főgondnok vett részt.

Biblia-kiállítás. Előző nap, december 9-én az Európai Parlament székházában ugyancsak a királyhágómelléki püspök kezdeményezésére Biblia-kiállítás nyílt, amit Hans-Gert Pötering, az EP elnöke nyitott meg.

Előfizetőink figyelmébe

Amint már novemberben és decemberben is írtuk, lapunk éves előfizetési díja **4,20 euró**. Kérjük, az előfizetési díjat **2009. január 23-ig** azzal a pénzesutalvánnyal térítsék meg, amit jelen számunkkal együtt küldtünk.

Ha a fizetést esetleg mégis banki átutalással ejtenék meg, kérjük, az átutalással párhuzamosan küldjenek egy (a befizetés tárgyát tartalmazó) levelet a **Zsinati Elnökség Gazdasági Osztályára (Jókai u. 34., 945 01 Komárno)**, mivel a számlán megjelenő azonosíthatatlan összegek főlegesen bonyodalmat okoznak.

Megértésüket és a Kálvinista Szemléhez való ragaszkodásukat köszönjük, békességes új esztendőt és sok jó, értékes, építő olvasnivalót kívánunk!

A szerkesztőség

Iffúsági hétvége

2009. január 30. és február 1. között a Firesz szervezésében iffúsági hétvége lesz a jókai Betlehem Missziós Központban. Téma: *Barátság – szerelem – szex*. Vendéglőadó: Jánosi Ferenc (Palánta Misszió).

Új kiadványok

A Zsinati Iroda tájékoztatja a lelkipásztorokat és az érdeklődőket, hogy a következő új könyvek és kiadványok vásárolhatók, illetve rendelhetők meg az esperesi hivatalokban, illetve a Zsinati Elnökségen (tel.: **035/7701 826**):

Református falinaptár 2009-re. Ára 33 cent.

Reformovánnyá nástenný kalendár 2009-re. Ára 33 cent.

Bibliaolvasó kalauz a 2009. évre. Ára 2 euró.

Szeret az Isten. Köszöntések Erdélyi Géza 70. születésnapjára. Ára 5 euró.

A Pátria rádió protestáns műsorai:

Január 18-án 8.05-től a Világosság című egyházi műsor református félórájában folytatódik József álomfejtése. Iszmán Jónás ipolysági lelkipásztor arról elmélkedik, hogy József miként tudta megfejtetni a fáraó álmait.

A Világosság másnapi (hétfői) ismétlésének kezdési időpontja: 12.05.

Szerkesztő: Iski Ibolya

KÁLVINISTA SZEMLE

A Szlovákiai Református Keresztyén Egyház hivatalos lapja. Kiadja a Zsinati Elnökség (Jókai u. 34, 945 01 Komárno). Megjelenik havonta.

Főszerkesztő: Dr. Erdélyi Géza

Szerkesztő: A. Kis Béla

Titkár és lapterjesztő: Kis Lucia
Előfizethető a szerkesztőség címén és a református lelkési hivatalokban.

Előfizetési díj: egy évre 4,20 euró.

A lapterjesztést a szerkesztőség végzi:

930 10 Dolný Štál (Alistál) 386.

E-mail: akisbela@ba.telecom.sk

Telefon: 031/55 90 141 (egyben fax és üzenetrögzítő is)

A kéziratokat nem őrizzük meg, nem küldjük vissza, rövidítésük és szerkesztésük jogát fenntartjuk.

Nyomdai előkészítés: A. Kis Béla

Nyomja: Reproffset, Dunaszerdahely

ISSN: 1335-7298

Nyilvántartási szám: EV 162/08